

EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU NÕUANNE,**31. juuli 2012,****Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 (börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta) artikli 46 lõikega 3 seoses kesksete vastaspoolte tagatiste kõlblikkusnõuetega****(ESRB/2012/3)**

(2012/C 286/10)

1. Õiguslik taust

- 1.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 648/2012 ⁽¹⁾ (börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta) artikli 46 lõikes 3 nähakse ette, et Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) peab kesksete vastaspoolte kõlblikke tagatise käsitlevate regulatiivsete tehniliste standardite eelnõude väljatöötamisel konsulteerima Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) ja muude asjaomaste asutustega. Konsultatsioonid puudutavad täpsemalt järgmist kolme küsimust: a) millist liiki kõlblikke tagatise võiks käsitada väga likviidsena; b) vara väärtuse suhtes kohaldatavad väärtuskärped; ning c) tingimused, mille alusel kesksed vastaspoolel võivad aktsepteerida tagatise kammertspankade garantiisid.
- 1.2. 26. juunil 2012 sai ESRN ESMA-lt eespool nimetatud küsimustega seotud nõuandetaotluse, milles viidatakse 25. juunil 2012 avaldatud Väärtpaberiturujärelevalve konsultatsioonidokumendile ⁽²⁾.
- 1.3. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1092/2010 ⁽³⁾ (finantssüsteemi makrotasandi usaldatavusjärelevalve kohta Euroopa Liidus ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu asutamise kohta) artikli 3 lõike 2 punktidega b ja g ning artikli 4 lõikega 2 võttis ESRNi haldusnõukogu vastu käesoleva nõuande, mis avaldatakse kooskõlas Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu 20. jaanuari 2011. aasta otsuse ESRN/2011/1 ⁽⁴⁾ (millega võetakse vastu Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu töökord) artikliga 30.
- 1.4. ESRNi mandaat, mis on määratletud määruse (EL) nr 1092/2010 artikli 3 lõikes 1, hõlmab sama määruse artikli 2 punktis b ⁽⁵⁾ määratletud finantssüsteemi makrotasandi usaldatavusjärelevalvet; see hõlmab ka finantssüsteemi infrastruktuure, st keskseid vastaspooli ja nende rolli finantssüsteemis.

2. Majanduslik taust

- 2.1. Kesksed vastaspoolel on finantssüsteemi tähtsad osad ning nende roll kasvab veelgi, kui hakatakse rakendada 2009. aastal Pittsburghis G20 tippkohtumisel vastu võetud kokkulepet standarditud börsiväliste tuletisinstrumentide keskse kliirimise kohta. Õigusaktide koostamisel tuleb makrotasandi usaldatavusjärelevalve seisukohast silmas pidada protsükliilisusega seotud küsimusi. ESRN leiab, et protsükliilisuse küsimus ei tohi piirduda vahetu mõjuga kesksete vastaspoolte kohanemisvõimele ning peab hõlmama ka kesksete vastaspoolte käitumise mõju finantssüsteemile laiemalt.
- 2.2. ESRN kutsub makrotasandi usaldatavusjärelevalve eest vastutavaid pädevaid ametiasutusi Euroopa turu infrastruktuuri määruse esimese korralise läbivaatamisega seoses kaaluma lisatagatise nõuete ja tagatise väärtuskärbete kasutamist makrotasandi usaldatavusjärelevalve vahendina.
- 2.3. ESRN kinnitab, et ehkki protsükliilisust tuleks igati piirata, ei tohiks see ühelgi viisil ohtu seada kesksete vastaspoolte kohanemisvõimet.

⁽¹⁾ ELT L 201, 27.7.2012, lk 39.

⁽²⁾ ESMA konsultatsioonidokument „Draft technical standards for the Regulation on OTC derivatives, CCPs and trade repositories“; avaldatud ESMA veebilehel aadressil <http://www.esma.europa.eu>

⁽³⁾ ELT L 331, 15.12.2010, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT C 58, 24.2.2011, lk 4.

⁽⁵⁾ Artikli 2 punkti b kohaselt hõlmab finantssüsteem kõiki finantseerimisasutusi, finantsturge ja -tooteid ning finantsturu infrastruktuure.

3. Millist liiki tagatist võiks käsitada väga likviidsena

- 3.1. Madala krediidiriski nõudest tuleks kõrvaldada viited emitendi asukohariigile, sest sellega seotud riski võetakse üldjuhul arvesse juba emitendi krediidiriski hindamisel.
- 3.2. Kesksetel vastaspooltel peab olema tagatise väärtusega ja vaba võõrandatavusega seoses väga suur kindlus, et:
 - neid ei koorma kolmandate isikute õigused;
 - need on tagatud, sest tagatise andjalt on haldamisõigus ära võetud;
 - neid ei määratleta väärtapabereid ja tagatise käsitlevate õigusaktidega uuesti, lähtudes tagatise andja või kolmanda osapoole võimalikust nõudest; ning
 - neid ei saa kliiriva liikme või mõne teise tagatise andja vastu algatatud maksejõuetusmenetluse käigus siseriikliku või kolmanda riigi maksejõuetusseadusega kehtetuks tunnistada.
- 3.3. Kesksetel vastaspooltel peaks olema õiguslik ja operatsiooniline kaitse, mis tagab piiriüleste tagatiste õigeaegse kasutamise.
- 3.4. Kliirivate liikmete emiteeritud tagatise aktsepteerimisel tuleks järgida järgmisi makrotasandi usaldatavusjärelvalve meetmeid:
 - kliiriva liikme emiteeritud ja mõne teise kliiriva liikme poolt tagatiseks esitatud finantsinstrumendi kasutamist tuleks piirata või selle suhtes tuleks kohaldada suuremat väärtuskärbet kui finantsinstrumentide puhul, mille emiteerijaks ei ole kliiriv liige. Viimasel juhul võivad kaasneda protsüklilised mõjud ning seetõttu peaksid pädevad ametiasutused seda valikut põhjalikult hindama;
 - kesksed vastaspoolel peaksid tagatiseks aktsepteerima üksnes noteeritud ja börsil kaubeldavaid väärtapabereid;
 - õigusaktides tuleb selgelt sätestada, kuidas mõõta seotust olukorras, kus tagatiseks kasutatakse teise kliiriva liikme emiteeritud vara. Lisaks tuleb õigusaktides selgitada, kuidas keskne vastaspool peab tõestama oma suutlikkust juhtida valuutariske.
- 3.5. Riskide kontsentreerumise piirmäärade kehtestamisel tuleks arvesse võtta tagatiste kogumit: mida raskem on riske hajutada, seda väiksemaks muutub kõlblike tagatiste valik.
- 3.6. Õiguskindluse ja turgude prognoositavuse tagamiseks tuleks õigusaktides selgelt määratleda keske vastaspoole võimalused tagatist uuesti kasutada või aktsepteerida eelnevalt hüpoteegitud tagatist. Nendel küsimustel on suur tähtsus makromajandusliku usaldatavusjärelvalve seisukohalt.
- 3.7. Tuleb kohaldada läbipaistvuse nõudeid andmete puhul, mis käsitlevad seda, milliseid tagatise kesksed vastaspoole aktsepteerivad ja kuidas tagatise kasutatakse. See võimaldab järelvalveasutustel jälgida turgude käitumist ja tagatistega seotud riskide jagunemist.
- 3.8. Tagatiste kõlblikkust käsitlevaid õigusakte tuleb rakendada ettevaatusega ning neid tuleb sageli läbi vaadata, et anda põhjalik hinnang süsteemsetele riskidele.

4. Tagatiste väärtuskärped

- 4.1. Väärtuskärped tuleb kehtestada ja määratleda kaalutletult ja konservatiivselt, et kaitsta kesksete vastaspoole huve ja piirata protsüklilist mõju.
- 4.2. Finantsstabiilsuse tagamise seisukohalt on soovitatav määratleda kesksete vastaspoole kohaldatavad kõlblikkusnõuded ja tagatiste väärtuskärped nii, et oleks võimalik piirata protsüklilist mõju. Väärtuskärpemenetluste kavandamisel tuleks püüda minimeerida väärtuskärbete ootamatut ja ulatuslikku suurendamist juhul, kui turgudel valitsevad pinged.
- 4.3. Tuleb sisse seada läbipaistvad ja prognoositavad menetlused väärtuskärbete kohandamiseks vastavalt turuolukorrale.

- 4.4. Lähtudes finantsstabiilsuse nõukogu koostatud põhimõtetest, mis kiideti heaks 2012. aastal Méxicos toimunud G20 tippkohtumisel, tuleks vältida mehaanilist tuginemist reitinguagentuuride reitingutele ⁽¹⁾.
- 4.5. Protsiklilise mõju piiramiseks peaksid kesksed vastaspooled pädevale ametiasutusele näitama, et nad ei muuda väärtuskärpe suurust mehaaniliselt teatava käivitava teguri tekkimisel. Õigusaktid peavad olema kooskõlas finantsstabiilsuse nõukogu põhimõtetega, mis käsitlevad reitinguagentuuride reitingute kasutamise vähendamist.
5. **Tingimused, mille alusel võib tagatisena aktsepteerida kommertspankade garantiisid**
- 5.1. Õigusaktides tuleks määratleda usaldusväärne osapool, kes vastutab kommertspankade garantiide katteks olevate tagatiste haldamise eest.
- 5.2. Kommertspankade garantiide kasutamine peaks olema piiratud ja nende suhtes tuleks kohaldada madalamat riskide kontsentreerumise piirmäära kui muude kõlblike tagatiste puhul.

Frankfurt Maini ääres, 31. juuli 2012

ESRB eesistuja

Mario DRAGHI

⁽¹⁾ Vt „Principles for reducing reliance on CRA ratings”, eriti põhimõtte III.4 (27. oktoober 2010). Dokument on avaldatud finantsstabiilsuse nõukogu veebilehel aadressil <http://www.financialstabilityboard.org>